

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 375-1906)

Originalt emne

Belysningsvæsen

Belysningsvæsen/Gasværket, Anlæg og Drift

Uddrag fra byrådsmødet den 6. december 1906 - side 13

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 375-1906)

Fra Udvalget for Belysningsvæsenet forelæa følgende Indstilling angaaende Anskaffelse af Materiel til Gas- og Elektricitetsværket :

"I Henhold til hosfølgende Beretning fra Bestyreren, ifølge hvilken Gasværkets Produktion vil kunne forøges saa meget, at det vil kunne dække Forbruget i Driftsaaret 1907-08 ved Anskaffelsen af mekaniske Lade- og Trækapparater uden yderligere Forøgelse af Retorternes Antal, indstiller Udvalget, at Beløbet hertil, Kr. 28000, bevilges og erholdes af Gasværkets Overskud for 1907-08 ud over det budgetterede.

Endvidere indstiller Udvalget, at der skrides til Anskaffelse af et Akkumulatorbatteri til Bestridelse af Natforbruget af Elektricitet. Dér foreslæaes hertil foreløbigt at disponere over den Sum af Kr. 50000, som af Gasværket er hensat paa særlig Konto".

Bestyrerens Erklæring var saalydende:

"Efter at det totale Forbrug af Gas og Elektricitet i de senere Aar er tiltaget ganske betydeligt, ser Belysnings væsenet sig ikke mere i Stand til med de forhaanden værende Midler at tilfredsstille de forøgede Krav, som stilles, naar Hensynet til en sikker og regelmæssig Drift skal ske Fylddest.

Hvad saaledes Gasværket angaar, maa bemærkes, at Retort huset. Ovnene kunne ikke

med den nuværende Betjeningsmaade udvikle tilstrækkelig megen Gas, og det er allerede før berørt, at der nu tiltrænges den oprindelig projekterede Opførelse af de 11 Ovnbuer, som endnu kunne rummes i Retorthuset.

Imidlertid vil det være muligt at opsætte denne Opførelse til 1908, saafremt der nu anskaffes et mekanisk Lade- og Trækkeapparat, hvorved Ovnenes Kapacitet betydelig forøges.

Et saadant vil koste 28000 Kr.

Ifølge nærværende kalkulatoriske Overslag vil Retorthusets Udvidelse med de 11 Ovnbuer desuden andrage 98000 Kr.

Rensehuset. Det gamle Rensehus med sine 4 Rensekar arbejder sammen med de 2 i 1903 udførte. Beliggenheden af det gamle Rensehus ligesom dets hele Indretning er saa uheldig, at det maa betragtes som et Held, at der ikke er sket en Ulykke. Et Rensehus bør aldrig bygges sammen med Bygninger til andet Øjemed. Dette er i sin Tid blevet bygget til Kullager for det ældste Retorthus, derpaa senere, da det var for lille til dette Brug, indrettet til Rensehus, og efter at Retorthuset er blevet nedlagt somsaadant, er dette blevet omdannet til Smedier og Ammoniakfabrik.

Man har fornylig set et Rensehus i Ribe springe i Luften, fordi Gas, der var sluppen ud af Renserne, fandt Adgang til Lys udefra.

Det maa derfor tilraades at fuldende det i 1903 paabegyndte Rensehus og deri installere 2 nye Rensekar i Stedet for de nuværende 4 gamle i det gamle Rensehus, der ogsaa i Arbejdsmaade ere meget uøkonomiske.

Udgiften vil ifølge kalkuleret Overslag beløbe sig til 55000 Kr.

Lager- og Værkstedbygning. Den nuværende Lagerbygning har ikke tilstrækkeligt Rum, idet en Mængde Materialier i den senere Tid ere bievne oplagrede paa Pladsen foran Lagerbygningen eller i en Halvtagsbygning foran Rensehuset, hvorved baade Materi alierne udsættes uforsvarlig meget for Vejrliget, og Adgangen til Rensehuset besværliggøres. Hertil kommer, at det er umuligt for Lagerforvalteren at overse og holde Orden paa det vidtløftige Materiel, naar Pladsen er saa indskrænket, som Tilfældet er for Øjeblikket. Der foreslaas derfor opført en ny Lagerbygning i Forbindelse med den eksisterende - og heri indrettes tillige Prøvelokaler for Gasmaalere, Buelamper og Elektricitetsmaalere, samt

Kabelskur og Folkelokaler. De forhaanden værende Lokaler til dette Brug ere i den Grad indskrænkede og uheldigt beliggende, at det er umuligt at foretage tilstrækkeligt nødvendige Maalinger (Rystelser fra Maskiner etc.). Endelig ere Kabelmesterens Folk under Arbejdet med Kabler, Fordelingskasser, Maalevogn o. desl. henviste til et Træskur, hvor Materialier og Instrumenter, udsatte som de ere for Fugtighed, hurtigere ville ødelægges.

Udgiften ved en saadan Bygning er kalkuleret til 48000 Kr.

Kokesknuseren. Den eksisterende Kokesknuser kan ikke længere behandle den producerede Kokesmængde, da den dels er forældet, dels for lille, og ydermere er Knusehuset et Træskur, hvilket medfører en større Brandfare end forsvarligt er, idet Koksene endnu har en temmelig høj Temperatur, naar de indgaa i Knuseren. Der foreslaas derfor opført et nyt Knusehus med 2 nye Knusere, hvilket vil andrage ca. 34000 Kr.

Beholderrumfanget. Gasværkets Beholderrumfang er allerede nu for lille, og naar hertil kommer baade en forøget Produktion og den Omstændighed, at en af de gamle Beholdere ikke mere er i forsvarlig Stand, vil det være nødvendigt at opføre en ny Beholder. En saadan med Rumfang 1000000 cu. feet. foreslaaes da opført, og Udgiften hertil vil omtrent blive 300000 Kr.

Disse Udvidelsers Bekostning beløber sig da omtrent til 563000 Kroner.

For Elektricitetsværkets Vedkommende er man allerede nu, hvor Maksimumsforbruget ikke har naaet sin Højde, optaget saa meget, at Reservemaskinerne ikke i Aar vil være fyldestgørende ved et eventuelt Uheld, og Akkumulatorbatterierne kan kun lige bestride Natforbruget fra Kl. 12 Aften til 6 Morgen.

Der maa derfor i det kommende Aar gøres Udvej for enten en Forøgelse af Maskinkraften eller Batteriet.

Ved at forøge Batteriets Kapacitet, som dog for Natforbrugets Størrelse i alle Tilfælde maa ske i en ikke for fjern Fremtid, vil man for det kommende Aar forøge Reserven saa meget, at man kan gaa dette i Møde, hvorimod der i 1908 maa anskaffes en ny Maskine samt Udvidelse af Kedelanlægget.

Da det nuværende Kedelhus er optaget, maa der opføres et nyt Kedelhus, der kan opføres paa Kvægfoldens Grund og finde Tilslutning til den eksisterende Skorsten.

I Kedelhuset maa der saa anbringes 2 Kedler paa 250 Kvdr. Meters Ildpaavirkningsflade hver, med tilhørende Pumper, Rørledning og Economiser samt en Economiser for det eksisterende Kedelanlag.

Udgifterne til Elektricitetsværket vil i det hele andrage ca. 265000 Kr., hvoraf der i Tilfælde af en ubelejlig Tid at fremkomme med Anmodning om den hele Sum foreslaaes, at der til Batteriets Anskaffelse i 1907 anvendes af Gasværkets tilsidelagte 50000 Kr., og at Udgiften til Lade- og Trækkeapparater til Retorthuset 28000 Kr. eventuelt kunde afholdes af et forventet Meroverskud i dette og næste Aar".

Vestesen skulde, idet han iøvrigt kunde henvise til den foreliggende Indberetning fra Gasværksbestyreren, oplyse, at Maksimums Forbruget af Gas, der faldt i December Maaned, forrige Aar udgjorde ca. 805000 Kbf. Gik man ud fra en Stigning i Forbruget som sædvanlig af 6 pCt., vilde Maksimums Forbruget i Aar blive ca. 855000 Kbf.; dette kunde Værket endnu præstere, men i 1907 vilde Forbruget med den samme Stigning blive ca. 50000 Kbf. større, og dette Forbrug kunde ikke tilfredsstilles med den nuværende Betjeningsmaade. Ved Anskaffelsen af et mekanisk Lade- og Trækkeapparat kunde man forøge Værkets Produktionsevne, saaledes at man kunde møde Stigningen af Forbruget i næste Aar, hvorhos en saadan Anskaffelse vilde være et Fremskridt i teknisk Henseende. ligesom Driften vilde blive billigere, og Betjeningen af Ovnene, der var det ubehageligste Arbejde, ganske bekvem. Projekteringen og Udførelsen af det omtalte Apparat vilde tage en betydelig Tid, og det vilde først blive nødvendigt at erlægge Betalingen for det langt ind i det kommende Finansaar; der kunde derfor næppe være noget betænkeligt ved at tage Beløbet af Gasværkets Overskud for 1907-08 udover det projekterede.

Hvad Elektricitetsværket angik, var Forholdet dette, at den elektriske Sporvej fuldstændig lagde Beslag paa den ene af Værkets 2 store Maskiner, og Værket var iøvrigt saaledes optaget, at Reservemaskinerne ikke vilde være tilstrækkelige ved et eventuelt Uheld. Ved Anskaffelse af et Akkumulator Batteri vilde man opnaa, at dette, der kunde staa opladet om Morgen, kunde tage det stærke Forbrug om Eftermiddagen, ligesom man vilde være sikret med Hensyn til Natforbruget. Den til Batteriet medgaaende Sum vilde Udvalget foreslaa, at man foreløbig tog af det af Gasværkets Overskud henlagte Reguleringsfond paa 50000 Kr.

Jakob Jensen kunde godt være med til, at det omtalte Reguleringsfond blev anvendt til Ny-Anskaffelser til Elektricitetsværket. Han saa gerne, at dette Fond kom ud af Verden, og

han haabede ikke, at man nogensinde oftere dannede et lignende. Iøvrigt vilde han forespørge, om man ikke kunde tage Resten af det til de foreslaaede Foranstaltninger nødvendige Beløb af Gasværkets Overskud for indeværende Aar.

Nørgaard var paa det rene med, at Værkerne ikke kunde standses, og de Beløb, der var nødvendige for, at der kunde produceres tilstrækkelig Elektricitet og Gas, maatte selvfølgelig skaffes til Veje. Der var heller ikke efter hans Mening noget til Hinder for, at man anvendte det nævnte Reguleringsfond, derimod kunde man næppe nu disponere over et eventuelt Overskud udover det budgetterede for 1907-08. Det forekom ham, at det rimeligste var, at man gav Udvalget Tilladelse til at tage Pengene til Udvidelsen paa Gasværket af Overskudet for indeværende Aar og, forsaavidt dette ikke kunde strække til, at Driften i næste Aar. Han haabede, at de i Bestyrerens Erklæring omtalte større Foranstaltninger kunde udskydes til et noget belejliger Øjeblik, da det vilde være meget kedeligt, om man med det første igen skulde til at opdage et Laan.

Mikael Johansen kunde slutte sig til den foregaaende Taler, ligesom han ogsaa gerne saa, at det henlagte Reguleringsfond hurtigst muligt fandt en fornuftig Anvendelse.

Vestesen skulde til Hr. Nørgaard sige, at de af Bestyreren omtalte Foranstaltninger i Virkeligheden var paatrængende nødvendige; hvor længe man kunde udskyde dem, var umuligt for ham at sige paa det nuværende Tidspunkt. Med Hensyn til de nu omhandlede Forslag, kunde han meget vel acceptere den af Kr. Nørgaard foreslaaede Ordning med Hensyn til, hvorfra Pengene skulde tages; derimod vilde han meget anmode om, at man kun foreløbig laante det bemeldte Reguleringsfond, som det efter hans Mening vilde være praktisk at bringe til Veje igen.

Udvalgets Indstilling vedtoges, saaledes at Beløbene forskudsvis affholdes af det til Gasværket henlagte Reguleringsfond paa 50000 Kr. og iøvrigt af Driften.